

IZVJEŠTAJI I VIJESTI

Tajnički izvještaj o radu SO HPD Željezičar za 2006. godinu

U 2006. godini odsječku članarinu platilo je 60 članova, a održana su 44 sastanka speleološkog odsjeka HPD Željezničar. Na sastancima je prosječno prisustvovalo 26 članova odsjeka i jedan gost. Održavani su sastanci Izvršnog odbora odsjeka i Uredničkog odbora časopisa Speleolog. Godišnja skupština odsjeka održana je 26. siječnja 2006. u prostorijama planinarskog društva. Nakon izvještaja o oružarstvu, biblioteci, arhivi, časopisu Speleolog te tajničkog i ekonomskog izvještaja, većinom glasova izglasan je novi/stari Upravni odbor. Iznesen je okvirni plan rada za 2006. godinu te je prikazan izbor dijapozitiva s terena i drugih značajnijih zbivanja u 2005. godini. Ugodno druženje uz hranu i piće nastavilo se u prostorijama odsjeka, koje su i ovaj put bile pretijesne za mnogobrojne posjetioce.

Tijekom godine biblioteka je obogaćena s 14 hrvatskih i 28 stranih časopisa speleološke i slične tematike, kupljeno je dosta nove opreme za oružarstvo, a najvažnija investicija bio je novi LCD projektor. Zahvaljujemo kolegama iz SU Spelunka na ustupljenom karbidu. Na sedmom skupu speleologa Hrvatske u Kamanju predstavljen je rad odsjeka ovim predavanjima: V. Božić: Alcadi 2006, V. Lindić i J. Posarić: Zakon o zaštiti prirode i speleologija u Hrva-

Špiljski kanal u špilji Golubnjači kod Kaštelskog Žegara
foto: Vlado Božić

Ponovno premjeravanje ulaznog dijela Gospodske špilje
foto: Vlado Božić

tskoj, J. Posarić: Štedna rasvjeta u turističkim špiljama Hrvatske i M. Budić: Logor Svilaja 2006, zatim posterima: Dragića špilja II, Alcadi 2006 i po prvi puta filmom o ljetnom logoru pod Svilajom Ivana Ožetskog. Krajem studenog u kuli na Kastvu otvoren je postav Speleogalerije pod nazivom »On je Igor Brzoja, a sve oko njega je crno - bijeli svijet«. Uvodnu riječ održao je Vlado Božić. Izložba na nekoliko panoa predstavlja izbor crno-bijelih fotografija pokojnog Igora Brzoje - Žana, svestranog fotografa, speleologa i planinara. Bit će otvorena za posjete do travnja 2007. godine. Odsjek je zajedno sa SO Velebit organizirao svečano obilježavanje 50. godišnjice Komisije za speleologiju HPS-a. Na seminaru o izradi speleološkog katastra u Šibeniku u ime odsjeka sudjelovao je odsječki arhivar Milivoj

Uroić.

Speleološka škola održana je od 2. ožujka do 13. travnja. Upisalo ju je 17, a uspješno završilo 11 polaznika. Vođa škole bio je Siniša Jembrih. Održano je 6 predavanja i 7 izleta.

Odsjek je, dakako, bio aktivan i u svojoj glavnoj djelatnosti - terenskoj. U protekloj godini mnogo se je putovalo u inozemstvu i pri tom su posjećene: Postojnska jama u Sloveniji (dva puta), jama Grotta Gigante kod Trsta u Italiji, Demänovska jaskyňa Slobode, Stanišovská jaskyňa i Driny špilja u Slovačkoj, špilje Funata, Magura, Mazaid, Ursinol, ledena špilja Scărisoara i špilja Ungureasca u Rumunjskoj, termalne špilje Selmö Hegyi i Pal Völgyi u Mađarskoj, sustav špilja Batu caves u Maleziji i najveći špiljski sustav na svijetu Mammoth cave u SAD-u.

Od istraživačkih akcija najvažniji su bili ljetni logori, a održana su čak tri. Jedan je održan na već tradicionalnoj lokaciji - izvorišnom dijelu rijeke Cetine. Vođa logora bio je Vladimir Lindić (Linda), a sudionici su bili speleolozi iz SU Estavela, SK Ozren Lukić, SK Samobor, HBSD-a i, dakako, SO Željezničara. U Gospodskoj i Rudelićevoj špilji i u Vukovićevom vrelu, ronilo je čak 6 sudionika logora. Počelo je ponovno topografsko snimanje špilje Kotluš (prilikom kojeg su otkriveni neki »zaboravljeni« kanali), a istraženi su i rekognoscirani još brojni speleološki objekti.

Drugi logor održan je 15-ak km jugozapadno, u polju podno Svilaje kod zaselka Dragića. Voditelji logora bili su Martina Borovec (Maka) i Dalibor Jirkal (Dado). Kroz logor je prošlo 26 članova odsjeka, po jedan član SO Velebita i DDISKF-a te 3 člana HBSD-a. Zbog opasnosti od mina kretanje je bilo strogo ograničeno na blizinu logora. Istraživana su dva objekta. U Dragića špilji II nastavljena su prijašnja istraživanja te je trenutno topografski snimljeno 1625 m kanala (s čime je špilja dobila 23. mjesto na popisu najdužih u Hrvatskoj), dok je u Dragića špilji I nacrtano prvih 400 m. U obje špilje postoje velike perspektive za daljnja istraživanja.

Ljetni speleoronilački logor održan je u kanjonu rijeke Krke. Vođa logora bio je Branko Jalžić (Bančo), a istraživani su objekti u okolici HE Miljacka. Topografski je snimljeno 50 m kanala Željezne sjekire u špilji Miljacka 2, u špilji

Miljacki 3 snimljeno je 80 m kanala, a u špilji Miljacka 4 snimljeno je 60 metara potopljenog kanala.

Tijekom 2006. godine bilo je 29 posjeta terenu s prosječno 4 člana odsjeka po akciji. Među brojnim posjećenim objektima bili su: jama Baredine kod Poreča, prilikom čega nas je Silvio Legović više nego ljubazno ugostio, ponor Rašpor na Ćićariji, špilja iznad izvora Krupe, prekrasno zasigana Golubnjača špilja kod Kaštela Žegarskog, špilje Vindija, Vrelo, Vranjača, Kaverna u tunelu Učka, Siničića špilja kod Brinja, Donja Cerovačka, Ledenica kod Rebrović Sela, Grapčeva špilja na Hvaru, Vela špilja na Korčuli, Mala i Velika špilja u Spili na Braču, Manita peć u klancu Velikoj Paklenici, Hajdova hiža, Špilja Monte Grande u Puli, Špilja u kamenolomu Tounj, te jame Letačeva jama na Visu, Lokvarka, Jama u Birbovoj dragi na Ćićariji, Jama na Kizi, Jama na Sorića Krčevini i Jama ispod Volaškog vrha na Plitvičkim jezerima, Hanžekova jama kod Batine, Jama iznad Hajdove hiže, Škarbičeva jama na Braču i Jama Vjetrova na Crnopolcu. Oko Perušića posjećene su špilje Samograd, Slipica, Tabakuša i Amidžina špilja, a oko sela Gornjih Čabrića na primorskim padinama grebena Crnopolca posjećene su dvije jame (Kobileća i Jama Bezdán) te dvije špilje.

Od 14. do 18. lipnja organiziran je prvi speleoronilački kamp SOŽ-a pod vodstvom Vedrana Jalžića, a cilj kampa bio je okupiti što veći broj speleologa koji se bave speleoronjenjem. Kamp je održan u okolici grada Ogulina, a sudjelovali su članovi speleoloških udruga DDISKF, SU Estavela, SU Spelunka, SO Velebit, HBSD-a i Ronilačkog kluba 3. Maj iz Rijeke. Ronilo se u izvoru i ponoru Rupečice, Šmitovom jezeru, izvoru Zagorske Mrežnice, Zagorskoj peći i izvoru Gojaku. U izvoru Zagorske Mrežnice istraženo je 750 metara potopljenog kanala, od čega je 450 metara topografski snimljeno. Budući da se u glavnom kanalu nije stiglo do kraja, istraživanja će se nastaviti i 2007. godine. Nakon višegodišnjih istraživanja topografski je snimljen ponor Rupečice u dužini od 120 metara, u izvoru Gojaku istraženo je 80 metara novog potopljenog kanala, a u Zagorskoj Peći na 40 metara dubine otkriveni su novi perspektivni kanali. Na toplom jugu, u špilji Šipunu kod

Cavtata, topografski je snimljeno 47 metara potopljenog kanala. Vedran Jalžić je sudjelovao u međunarodnoj speleoronilačkoj ekspediciji »Zrmanja 2006«, u sklopu koje su on i Petra Kovač Konrad (DDISKF) topografski snimili prvi sifon Kuse 1, dužine 214 metara i dubine 55 metara, što je trenutno najdublji sifon koji su nacrtali hrvatski ronionci. U Milića špilji kod Bogatnika preronili su dva sifona i otkrili novih 70 metara kanala. Kanal ide dalje, a istraživanja će se nastaviti. Tokom cijele godine B. Jalžić ronio je u brojnim anhidralnim objektima duž jadranske obale.

Osim ljetnih i speleoronilačkih logora, u 2006. godini bilo je 17 istraživačkih akcija. Istraživano je u 21 objektu, od kojih je 11 topografski snimano. Na istraživačkim akcijama u prosjeku je sudjelovalo po 6 članova odsjeka. Topografski je snimljen ponor Ambarac kod Oštarija i prilikom tog posjeta još smo se jednom uvjerali u goleme količine smeća što ih voda unosi u špilju. Zbog toga je u planu čišćenje i iznošenje smeća, u suradnji s mjesnom upravom. Veternica je posjećena tri puta, prilikom čega su istraživani Željezničarski i bočni kanali. Dva puta je istraživana Vodena peća na Dinari te je nacrtana u dužini od 502 i dubini od 132. 5 m. Okolno područje rekognoscirano je, sve dok u jednoj jami nisu nađena eksplo-

Za uron u Vukovićevo vrelo spremaju se Dalibor Jirkal i Branko Jalžić
foto: Vlado Božić

Drugo jezero u Dragića špilji | foto: Vlado Božić

zivna sredstva. U području kod Oštarija su za neke prije istraživane objekte skidane koordinate s GPS uređajem. Više puta je rekognoscirano područje oko Broda na Kupi te je u kanjonima Velike i Male Bjelice nađeno nekoliko objekata, od kojih je većina bila djelomično ili potpuno potopljena. Sudjelovali smo i u istraživanjima jame Kita Gaćešina na Crnopcu, u organizaciji SO Sv. Mihovil. Na Crnopcu su istraživane Jama malaksalih speleologa u kojoj je postignuto 130 m dubine, ali se ona nastavlja, Jama Minuša 101 koja je nacrtana do dubine od 45 m, te još nekoliko jama. Jama Naglavačke kod Jasenka topografski je snimljena, a duboka je 107. 5 m. S kolegama iz Ogulina, SO Velebita i SU Spelunka nekoliko je puta istraživano područje Kleka i okolice. Topografski su snimljene Vještičja jama duboka 133. 5 m i Jama na bukove dreve duboka 61. 5 m, a posjećene su Turkovića pećina, te još jedna jama i dvije špilje. U okolici Perušića istraživane su i nacrtane Kozarica i Medina špilja, a u blizini Zagreba istraživana je špilja u Gornjim Mikulićima.

Članovi odsjeka gostovali su na logorima i terenima ostalih speleoloških udruga, a valja izdvojiti ljetne logore na Šverdi, Zrmanji, Japagama, na Popovom polju u susjednoj BiH i brojne terene s HBSD - om.

Zahvaljujemo se speleolozima iz ostalih speleoloških udruga (SU Spelunka, SU Estave-

la, SO Velebit, SO Sv. Mihovil, HBSD, DDISKF, SK Samobor, SK Karlovac, SO Dubovac, SKOL. . .), kao i svim drugim dobrim ljudima s kojima smo proteklu godinu više nego uspješno surađivali i još se bolje zabavljali. Nadamo se da će i u budućim godinama biti tako.

Članovi odsjeka prisustvovali su na godišnjim skupštinama ostalih speleoloških udruga, raznim skupovima, seminarima, predavanjima i izložbama speleološke tematike, a i sami su održali nekoliko gostujućih predavanja, najčešće na speleološkim i planinarskim školama.

Martina Borovec izabrana je za novu tajnicu Komisije za speleologiju HPS. Nekoliko članova je ove godine diplomiralo i doktoriralo, a neki su dobili prinove u obitelji. Naš najiskusniji član, Vlado Božić, ove je godine proslavio 70. rođendan a proglašen je i počasnim članom Hrvatskog biospeleološkog društva. Svima iskrene čestitke!

Martina Pavlek

Ulaz u jamu Kitu Gaćešinu

foto: Vlado Božić

Pregled rada Hrvatskog biospeleološkog društva u 2006. godini

Terenske aktivnosti Hrvatskog biospeleološkog društva u 2006. godini počele su na već prije istraživanom području PP Biokovo. Istraživano je u 19 objekata. Speleološki značajnijim rezultatima pridonijeli su gosti iz SU Spelunka iz Rijeke. Neki objekti su topografski snimljeni, a u nekima su pronađeni arheološki nalazi i predani na znanstvenu obradu makarskom arheologu Marinku Tomasoviću. Posjećena je i Grota špilja na otoku Čiovu. Ona je tipsko nalazište za jednu vrstu lažištipavca, a nalazi se neposredno uz novoizgrađenu obiteljsku kuću. Prirodni ulaz je zatrpan smećem i nekog toga potpuno zatvoren daskama. Smeće se trenutno nalazi po cijeloj špilji, a umjetno je probijen novi ulaz. Lažištipavac nije nađen.

Nakon Biokova istraživanje je nastavljeno na širem području grada Dubrovnika. Između ostalog, u okolici sela Ljubača posjećene su Špilja za Vratlom (poznata i pod imenom Aragonka) koja obiluje prekrasnim aragonitnim formacijama, te špilje Banova i Debela ljut. Branko i Vedran Jalžić ronili su u Šipun špilji u Cavtatu, postavili sigurnosnu nit, utvrdili točnu dužinu vodenog kanala od 45m te uzeli uzorke planktona, sedimenta i vode.

Krajem travnja boravili smo na slavonskoj gori Papuku, gdje su u sklopu projekta ugovorenog s Parkom prirode Papuk izvođena speleološka i biospeleološka istraživanja, a rezultati će biti speleološki i biospeleološki katarstar za PP Papuk. Istraživano je 12 objekata, od kojih je 7 topografski snimljeno. Objekti nisu velikih dimenzija (s izuzetkom špilje Uviraljke), ali su biološki jako zanimljivi. Tome pridonosi činjenica da je cijelo područje slabo istraženo, posebno podzemna fauna i fauna tla. Velika pomoć bio nam je nadzornik u parku Stjepan Gal koji, osim što je cijelo vrijeme sudjelovao u istraživanju (kao i dva ročnika pod njegovim nadzorom), tokom cijele godine obilazi teren i pronalazi nove ulaze. Krajem travnja smo s kolegama s HPM-a bili na otoku Mljetu, gdje je B. Jalžić ronio u dvije anhidralne jame na području NP-a. Svrha ronjenja bila je uzeti uzorak zooplanktona. Posjetili smo i špilju Ostaševicu koja je ti-

U ponoru Čmulja, Popovo polje foto: Helena Bilandžija

pski lokalitet za jednog podzemnog rakušca. S Mljeta smo otputovali u Dubrovnik pa na našu najjužniju planinu Snježnicu, gdje smo posjetili Glogovu jamu i špilju Škrabuljicu. Sredinom svibnja opet smo istraživali u području izdvojenog krša, ovoga puta Ravnu goru i okolicu u Varaždinskoj županiji. Istraživano je 11 objekata, od kojih su dva topografski snimljena. Treba istaknuti paleontološki i arheološki značajne špilje Vindiju i Mačkovu (Veliku) špilju, te jako lijepu i zanimljivu Cerjansku špilju kroz koju cijelom dužinom teče voda i u kojoj postoji perspektiva za nastavak istraživanja. I ovaj put smo imali veliku pomoć od poznatog varaždinskog istraživača Dubravka Šinceka. Po njemu se zove novo paleontološko nalazište na Ravnoj gori - Šincekova špilja. U sklopu KEC projekta (Karst

Banova ljut

foto Hrvoje Cvitanović

ecosystem conservation) istraživali smo primorske padine PP-a Velebit i NP-a Sjeverni Velebit. Bili smo smješteni kod obitelji Vukušić, iz koje potječu poznati meteorolozi sa Zavižana. Mirko Vukušić, nadzornik u NP-u, dobar je dio vremena bio s nama, a pridružili su nam se i Josip i Drago Vukušić. Istraženo je 10 objekata, a tri su topografski snimljena. Skupljena je brojna zanimljiva fauna, napravljeno je mnogo fotografija, a u Špilji u Vukotića dragi nađeni su ulomci keramike, vjerojatno iz brončanog doba. Nakon toga smo otišli na južni Velebit, gdje Branko Jalžić roni u Markovoj špilji u Selinama. Posjetili smo 11 objekata u kanjonima Velike i Male Paklenice, oko zaselka Jurlina i Jatara te Velikog i Malog Vaganca. Terensku i logističku pomoć su nam pružili nadzornik Dujo Bušljeta i stručni voditelj parka Gordan Lukač. Treba istaknuti Manitu peć, špilju Lucinku s impozantnim otvorom u boku kanjona Male Paklenice te prekrasnu špilju Vodaricu u kojoj gotovo da nema nezasiganog dijela. Posjetili smo i Donju i Gornju Cerovačku špilju.

Krajem srpnja posvetili smo se novim mla-

dim nadama HBSD-a pa smo u sklopu studentskog kampa istraživali na području PP Učka. Kamp je organizirala studentska udruga BIUS s biološkog odsjeka PMF-a. PP Učka ima speleološki katastar, a izradili su ga i svake ga godine nadopunjuju speleolozi iz Speleološke udruge Spelunka (SUS) iz Rijeke. On je poslužio kao baza za naša istraživanja. Nije izostala ni terenska pomoć kolega iz SUS-a. Posjećeno je 6 špilja, skupljena je i fotografirana fauna te su mjerene mikroklimatske prilike.

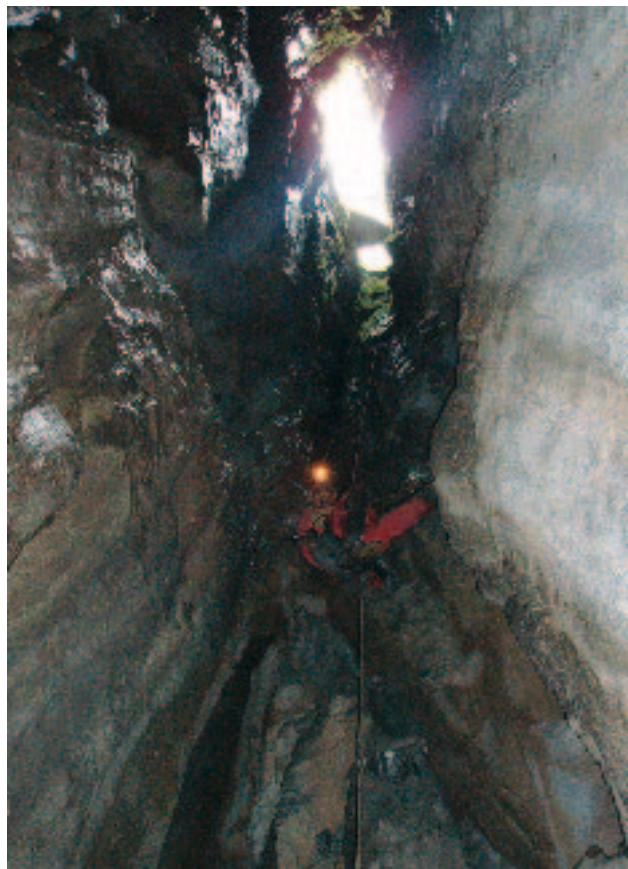
Kao i prošlih godina, i ovo smo ljeto gostovali smo na brojnim speleološkim ekspedicijama u Hrvatskoj. Prva je bila Šverda '06 u organizaciji SU Estavela (SUE) iz Kastva. Osim biospeleološki, pridonijeli smo i izradom topografskog nacrtu Vrtložne jame. Sljedeća ekspedicija bila je Zrmanja '06 u organizaciji DDISKF-a. Istraživalo se duž cijelog kanjona Zrmanje i šire. Sudjelovali smo i u istraživanjima Kuse nad Manastirskim lukama (poznate i kao Kusa 2), koja je cijelo vrijeme ekspedicije punila novinske stupce. U Toploj peći u kanjonu Krnježe našli smo koloniju šišmiša, pomagali smo Petri

Kovač - Konrad i Vedranu Jalžiću koji su ronili u Kusi 1 i Milića špilji kod Bogatnika (u kojoj smo nacrtali jedan mali odvojak na kraju desnog, suhog kanala), posjetili smo Čude špilju, Veliku i Malu Kusaču te prekrasno zasiganu Golubnjaču špilju u okolici Kaštel Žegarskog, kanuima se dovezli do špilje Vratolomke... Oko sela Gornjih Čabrića na jugozapadnim padinama Crnopca s kolegama iz Samobora bili smo u Velikoj pećini i špilji Šupljači. U svim objektima mjerili smo mikroklimatske prilike, a faunu makrofotografirali. Jana Bedek sudjelovala je na logoru SO PDS Velebita na Sjevernom Velebitu, gdje je vršila biospeleološka i sudjelovala u speleološkim istraživanjima Lubuške jame. Na srednjem Velebitu, na području Japaga, od 8. do 16. kolovoza, sudjelovali smo na zajedničkom logoru Speleološkog kluba Ursus speleaus (SKUS), SUS i SUE na kojem su gostovali speleolozi iz Ukrajine. Kiša je padala dobar dio trajanja logora, ali nije pokvarila dobro raspoloženje (održavano finom ukrajinskom vodkom, točnije gorillkom), kao ni spriječila istraživanje pretežno vertikalnih speleoloških objekata. Krajem kolovoza sudjelovali smo i na dva logora u organizaciji SO Željezničara. U Dragičevoj špilji topografski smo snimili jedan bočni kanal, a na logoru na Cetini pomagali smo speleoronioncima, posjetili Gospodsku i Rudelićevu špilju te sudjelovali u ponovnom topografskom snimanju špilje Kotluše. Kraj ljeta proveli smo u BiH. Nastavili smo uspješnu suradnju s Ivom Lučićem, organizatorom istraživanja špilje Vjetrenice i ostalih speleoloških objekata na Popovom polju u Hercegovini. U Vjetrenici je snimljen bogat foto i video materijal podzemne faune, a biospeleološki su istraživane i špilje Bjelušica, Gladulja te ponor Crnulja.

Početak rujna dočekali smo na krajnjem jugu, tj. u okolici Dubrovnika. Glavni je cilj bio spustiti se na dno Špilje za Gromačkom vlakom i proći suženje koje je za vrijeme visokih voda potpuno zatvoreno. Razina vode u špilji bila je izrazito niska pa smo uz malo proširivanja prošli uski prolaz na kraju jezerca za koji su prethodni istraživači mislili da je sifon. Istraženo je i topografski snimljeno novih 31. 5 m, a dubinski smo prošli još 7. 5 m. Na kraju se špilja nastavlja uskom i dugačkom vertikalnom pukotinom

širine oko 15 cm, koja je proglašena sadašnjim krajem špilje. U okolici sela Gromače istraživana su još tri objekta, a špilja Banova ljut je topografski snimljena. Na povratku iz Dubrovnika zadržali smo se tjedan dana u Paklenici. Ovaj put smo istraživali na malo višim nadmorskim visinama. Prvih nekoliko dana istraživali smo na području Velikog Rujna. Posjetili smo 7 speleoloških objekata. Nakon toga preselili smo se u planinarsko sklonište na Strugama i posjetili 4 objekta oko Zuba Buljme, Jamu lijepih fosila na Babinom vrhu i dimenzijama zaista imponozantnu Kavernu u Crljenom kuku.

Početkom listopada je manja ekipa posjetila Papuk i bila u dva objekta. Jedan je tek otkrivena jama, duboka oko 50 m, što je trenutno najdublja jama Slavonije. Nekoliko dana poslije bili smo u Kaverni u tunelu Učka. Helena Bilandžija i Branko Jalžić preronili su sifon da

Jama kod Modrić dolca, Sjeverni Velebit

foto: Branko Jalžić

bi na drugoj strani našli i fotografirali špiljskog kornjaša, *Cratodirus bozicevici*, opisanog upravo iz kaverne. U transportu opreme pomogli su i kolege speleolozi iz SU Spelunka i SU Estavela. Na području Ravne gore kod Varaždina nastavili smo istraživanja sredinom listopada. Istraživano je 16 objekata, od kojih nekoliko po prvi put. Krajem listopada opet smo istraživali na Biokovu. I ovaj put su nam se pridružili speleolozi iz SUS, SUE, SK Proteus iz Poreča i PD Profunda s Brača. Istraživano je 16 speleoloških objekata, od kojih su tri novoistražena nacrtana, a dva već istraživana dodatno crtana. U špilji Krjava 2, do koje vodi 2. 5 sata dug, gotovo alpinistički uspon po stijenama iznad Makarske, skupljana je fauna u najvećoj dvorani biokovskog podzemlja, dimenzija 60x75 m, i istraživane su dvije vertikale. U obje postoji perspektiva za nastavak. Posjećena je i Pretnerova jama u potrazi za kornjašem filtratorom, *Radziella styx*, koji obi-

tava na posebnom tipu staništa - špiljskom higropetrikumu. Karakteristika je ovog staništa tanak sloj vode koji stalno teče po stijeni. U isto vrijeme kad je istraživano Biokovo, radili smo i na otoku Braču. Biospeleološki su istraživane Jama kod Matešića stana, Jama na Dučacu i Bazgovača špilja, a bezuspješno je tražena jama Ješkalovica.

Početak studenog istraživali smo na području Učke, čime je započeta suradnja s Parkom prirode Učka. Bili smo smješteni u planinarskom domu na Poklonu, a dvije noći u kuli u Kastvu (hvala Estaveličarima). Posjećeno je 13 objekata koje su nam pokazali kolege iz SU Spelunka, a terensku su nam podršku pružili i članovi SU Estavela. Istraživali smo na području sela Menderi u blizini tunela Učka, u okolici sela Male Učke te na vojnom poligonu iznad Bresta na Čičariji. U svim su objektima mjereni mikroklimatski parametri, životinje su fotografirane, a neke i snimljene kamerom. Ponovno su krenula istraživanja ogulinske špiljske spužvice, pa smo krajem godine bili u Špiljskom sustavu Đula - Medvedica u potrazi za izgubljenom populacijom koja nažalost još uvijek nije nađena. Od jeseni su krenula ronjenja u izvoru Rupečica koja će se provoditi jednom mjesečno i cilj im je monitoring jedne populacije kroz cijelu godinu kako bismo doznali više o biologiji i ekologiji vrste.

Osim na terenu, protekle smo godine bili aktivni i na drugim područjima djelovanja društva. Početkom godine, kupljeni su donacijom Ministarstva znanosti digitalni fotoaparat Canon EOS 20D i oprema za makro fotografiranje, kojim su cijele godine snimane makrofotografije brojnih podzemnih životinja. Presentacija makrofotografija mogla se vidjeti na speleološkom skupu Kamanje 2006. pod nazivom »Mikro svijet hrvatskog podzemlja«.

U planinarskom domu Risnjak na Medvednici održana je 5. svibnja jubilara 10. godišnja skupština društva. Tom je prilikom glasovima većine prisutnih članova izglasan je novi Statut društva te su proglašeni novi počasni članovi: Vlado Božić, Ivo Lučić, Mladen Kerovec, Bogomir Milošević, Boris Sket, Rajko Slapnik i Nikola Tvrtković. Njima i svim ostalim počasnim članovima uručene su svečane plakete.

U Velikoj pećini, Gornji Cabričić

foto: Marko Lukić

Od 10. do 15. svibnja bilo je sedam članova društva na 18. svjetskom biospeleološkom kongresu u rumunjskom gradu Cluju - Napoci. Hrvatska je predstavljena s jednim predavanjem (»Hipotelminoreik i njegova fauna«, autora Sanje Gottstein s biološkog odsjeka PMF-a u Zagrebu, Davida C. Culvera iz SAD-a i Tanje Pipan iz Slovenije), dva postera (»Morfometrijska varijabilnost rakušca *Niphargus hebereri* (Crustacea, Amphipoda, Niphargidae) iz anhijalinih jama u Hrvatskoj« autora Sanje Gottstein, Marije Ivković, Mladena Kerovca i Biljane Rađe, te »Novija istraživanja špiljske spužve *Eunapius subterrenaus* Sket i Velikonja 1985 (Spongillidae, Demospongia)« autora Helene Bilandžije, Jane Bedek, Branka Jalžića, Mladena Kerovca i Sanje Gottstein) te filmom Marka Lukića pod nazivom »Špiljska fauna NP Krka«.

Na 9. hrvatskom biološkom kongresu održanom u rujnu 2006. godine u Rovinju predstavili smo se s tri predavanja: M. Harcet, H. Bilandžija, J. Bedek, V. Gamulin: »Hrvatska endemična stigobionska spužvica ne pripada rodu *Eunapius*«, R. Ozimec: »Fauna i ekologija lažištipavaca (Pseudoscorpiones) u Hrvatskoj«, R. Ozimec, I. Lučić: »Špilja Vjetrenica - najbogatiji podzemni ekosustav na svijetu«, sa dva postera: M. Cukrov, R. Ozimec, J. Bedek, B. Jalžić: »Biospeleološka istraživanja Đurovića špilje u Konavlima«, H. Bilandžija, J. Bedek, B. Jalžić, M. Kerovec, S. Gottstein: »Morfološka obilježja, biogeografija i ugroženost ogulinske špiljske spužvice *Eunapius subterraneus* Sket i Velikonja 1985 (Demospongia, Spongillidae)« te filmom: M. Lukić: »Špiljska fauna NP Krka«. Na 7. skupu speleologa Hrvatske u Kamanju društvo se predstavilo predavanjem Romana Ozimeca i suradnika »Preliminarna speleološka i biospeleološka istraživanja Ravne gore (Varaždinska županija)«, projekcijom fotografija Marka Lukića »Mikro svijet hrvatskog podzemlja« i posterom H. Bilandžije, J. Bedek, B. Jalžića, M. Kerovca i S. Gottstein: »Novija istraživanja špiljske spužve *Eunapius subterrenaus* Sket i Velikonja 1985 (Spongillidae, Demospongia)«. Društvo se aktivno uključilo u kampanju za spas rijeke Dobre na kojoj je u planu izgradnja hidroelektrane. U suradnji sa Zelenom akcijom organizirali smo izlet za novinare u Draginu špilju u kanjo-

Ulaz u Baretinu jamu, Čiovo

foto: Martina Pavlek

nu Dobre, jednu od špilja koje će biti potopljene izgradnjom brane i na tribini za spas rijeke Dobre održali predavanje o vrijednosti podzemne faune i potrebi njene zaštite. Suradivali smo i na zaštiti Špilje u kamenolomu Tounj i poluotoka Pelegrin na Hvaru. Poslali smo prijedlog Ministarstvu kulture, DZZP-u, Javnoj ustanovi za zaštitu prirode Karlovačke županije i gradu Ogulinu za zaštitu područja oko Rupečice i izvora Zagorske Mrežnice, jer smo saznali da je mlin na ponoru Rupečice dobio novog vlasnika i da je u planu gradnja ugostiteljskog objekta na ovom ekološki izuzetno vrijednom području.

Cijelu 2006. godinu obilježile su intenzivne aktivnosti oko osiguranja prostorija za Društvo, što nam je konačno uspjelo, pa smo pred ljetom dobili na korištenje prostorije na adresi Lomnička 3, nedaleko od studentskog doma Cvjetno naselje u Zagrebu. U studenom i prosincu pristupili smo u dvije veće i nekoliko manjih

Ulaz u Pećinu poli vrtica, Ćićarija foto: Branko Jalžić

akcija uređenju prostorija, a svečano otvorenje planiramo početkom 2007. godine. U 2006. godini održali smo više predavanja vezanih uz biospeleološku tematiku, a osim onih u sklopu simpozija i kongresa ističu se: R. Ozimec: Biospeleologija Ravne gore, Županija Varaždinska;

Filićev dom na Ravnoj gori; R. Ozimec: Bioraznolikost faune hrvatskih špilja i jama, HPD Zagreb - Matica i R. Ozimec: Biospeleologija u Hrvatskoj i Projekt Ravna gora, Varaždin, Gradski muzej Varaždin.

Od publikacija najvažnije je istaknuti da je konačno objavljen **Katalog tipskih špiljskih lokaliteta faune Hrvatske (Catalogue of Cave Type Localities of Croatian Fauna)**, kao posebno izdanje znanstvenog časopisa **Natura Croatica**. Autori su: J. Bedek, S. Gottstein Matočec, B. Jalžić, R. Ozimec, V. Štamol, a publikaciju je financirao Zavod za zaštitu prirode RH. Povodom publiciranja ovog važnog rada, održana je 21. studenog 2006. konferencija za tisak u Edukacijskom centru Zoološkog vrta u Zagrebu. Nekoliko članova društva (K. Fabio, B. Jalžić, M. Kerovec, R. Ozimec, V. Štamol) sudjelovalo je u izradi publikacije **Biolška raznolikost Hrvatske (Biodiversity of Croatia)**, koju je publicirao Državni zavod za zaštitu prirode. Nastavljena je suradnja sa stručnim speleološkim časopisom *Subterranea Croatica*, čiji su glavni urednik Hrvoje Cvitanović, te članovi Uređivačkog odbora T. Kovačević i R. Ozimec članovi HBSD-a. R.

Godišnja skupština HBSD-a

foto: Martina Pavlek

Ozimec objavio je u broju 6 radove: **Novi rodovi kopepodnih rakova u anhijalinim jamama na hrvatskim otocima i Novi rod slijepog podzemnog skaritina (Coleoptera, Carabidae, Scaritinae) s Biokova.** Brojne članke s biospeleološkom tematikom objavljivali smo i u drugim časopisima: časopis hrvatskih željeznica **EuroCity**, **Eko revija** i drugima. Od publiciranih radova možemo istaknuti iz Meridijana: **Brežanska vruja i Lažištipavci ili pseudoškorpioni**, a iz revije Eurocity: **Podzemni krški fenomeni u Konavlima - Još uvijek neistraženo područje, te Speleološki objekti na otoku Braču - Staništa**

endemičnih životinjskih vrsta autora Romana Ozimeca. Tijekom 2006. godine bili smo gosti na HTV-u i surađivali na priložima, posebno za TV emisije **Trenutak spoznaje**, **Znanstvena petica** i **Umnjak**. Izložba **Stopama gromačkog pračovjeka - Život u podzemlju dubrovačkoga krša** (koncept Jana Bedek, Marijana Franičević, Branko Jalžić i Roman Ozimec) bila je postavljena u prostoru Gradskog muzeja u Varaždinu od 5. do 15. lipnja 2006.

J. Bedek, H. Bilandžija, B. Jalžić, M. Lukić, R. Ozimec, M. Pavlek

U Perušiću osnovana Javna ustanova »Pećinski park Grabovača«

Grabovača je šumovito brdo s oblim vrhom visokim 770 m, udaljeno oko 3 km zapadno od središta Perušića, ali se tako naziva i cijelo područje oko brda, veličine 5 - 6 km², s prekrasnim livadama i šumom. Tu se nalazi više špilja i jama, od kojih su neke poznate već nekoliko stoljeća, a druge su uređene i za turistički posjet. Najpoznatija je špilja Samograd, duga 220 m i osvijetljena električnom strujom iz dizelskog agregata. Duže vrijeme su poznate Medina špilja, koja je djelomično uređena, i Amidžina špilja. Tu su još jama Tabakuša, špilja Kozarica, jama Slipica, Špilja ispod turske kule i nekoliko manjih jama, a domaćinima je poznato i nekoliko otvora u podzemlje koje tek treba istražiti.

Višegodišnjim nastojanjem perušićkih entuzijasta konačno je u srpnju 2005. Ličko - senjska županija u Perušiću osnovala Javnu ustanovu »Pećinski park Grabovača«. Ustanova je započela raditi tek početkom 2006., kada je dobila prostorije i upravitelja, odnosno v. d. upraviteljicu Martinu Dasović - Pavelić, dipl. novinaru. JU je sebi postavila velik zadatak: zadovoljiti sve želje Perušićana. Započela je s radom i do sada je asfaltiran put od Perušića kroz zaseok Kanižu do livade na Grabovači, sagrađen je makadamski put preko livade s okretištem nedaleko od ulaza u špilju Samograd, do tog mjesta postavljena je javna rasvjeta, u špilji Samograd obnovljene su stube i postavljeni novi rukohvati. Članovi Planinarskog društva »Samograd« iz

Druga dvorana jame Tabakuše

foto: Vlado Božić

Perušića prokrčili su i označili stazu od Medine špilje do Amidžine špilje i od špilje Samograd do jame Tabakuše, od koje se račvaju staze do jame Slipice i špilje Kozarice. U planu je struju dovesti do špilje Samograd (zamjena za dizelski agregat), na okretištu sagrađiti prihvatni centar za turiste, također urediti i označiti staze do ostalih špilja i jama, na vrhu Grabovače sagrađiti vidikovac te označiti i urediti staze do njega i još mnogo toga.

Doznajući za osnivanje JU PP Grabovača, članovi SO HPD »Željezničar« dva su puta u

Silaz u veliku dvoranu Medine špilje foto: Vlado Božić

2006. posjetili ovo područje i obišli špilje i jame koje su njihovi prethodnici istraživali prije pedesetak godina. Tom su prilikom snimljeni točni ulazi u pojedine špilje i jame pomoću GPS-a, provjerene su dimenzije špilja i jama, kod nekih dočrtani novootkriveni dijelovi, te snimljene nove fotografije.

Mladih članova SO-a posebno se dojmila Amidžina špilja obiljem svojih bijelih sigi i jama Slipica zbog načina kako su je 11. kolovoza 1951. svladali naši prvi članovi. Oni su se niz 42 m duboku okomicu spustili samo uz pomoć alpinističkog užeta, istražili i nacrtali jamu ukupno duboku 76 m i iz nje se popeli nekom, nama sada nepoznatom tehnikom.

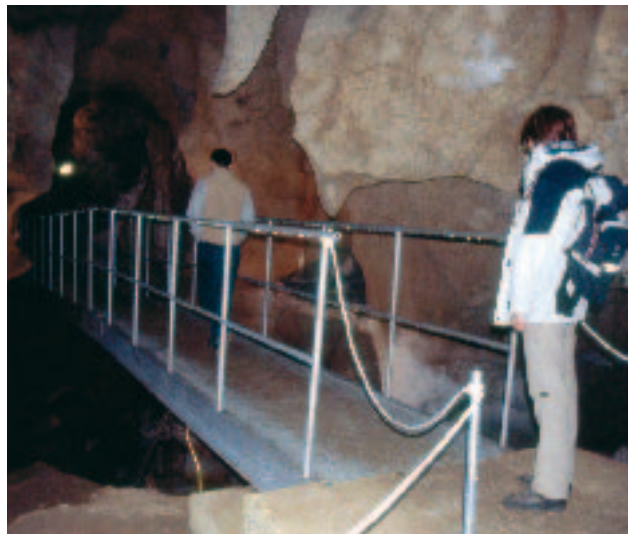
Nije na odmet podsjetiti da je Perušić prvo mjesto u Hrvatskoj u kojem je osnovana javna ustanova posvećena prvenstveno promidžbi i zaštiti speleoloških objekata cijeloga jednog područja. Ne zaboravimo da je prije 120 godina u tom istom Perušiću osnovana je prva udruga u Hrvatskoj kojoj je cilj bio uređenje jedne špilje - špilje Samograd. Tokom ovih 120 godina ostvarena je želja za uređenjem špilje Samograd, pa je za pretpostaviti da će se ubrzo ostvariti i ove druge želje. Poželimo Perušićanima da uspiju u svojim nastojanjima.

Za posjet parku, odnosno za sada samo za razgledavanje špilje Samograd, treba se obratiti na JU »Pećinski park Grabovača«, Trg popa Marka Mesića 2, 53 202 Perušić, odnosno na tel. 053 - 679 - 233.

Vlado Božić

Otvorena Donja Cerovačka špilja

Nakon više godina Park prirode Velebit je za posjetitelje otvorio dio Donje Cerovačke špilje (i Gornja i Donja bile su od početka Domovinskog rata zatvorene). Prvi pregled špilje nakon rata i prvi posjet špilji bio je 1997. i tada je ustanovljeno da su i Donja i Gornja špilja zbog rata bile zapuštene ali nisu devastirane niti minirane. Nakon preuzimanja špilje u svoju nadležnost od prijašnjeg koncesionara Veselka Jurića 2001., uprava Parka je nekoliko godina špilju uređivala i 1. travnja 2006. službeno otvorila Donju špilju za posjet turista, ali je u njoj je osposobljen samo dio do tzv. »Kapelice«, oko 660 m od ulaza. Na tom dijelu špilje moguće je vidjeti sigaste skulpture koje su već postale simbolom ove špilje, kao što su »Sv. Nikola« ili »Djed Mraz« i »Kameni svatovi«. Do tog mjesta obnovljena je električna rasvjeta (jako dobro), na mjestima gdje povremeno ima blata postavljeni su kame-

Novi kameni nogostup i stube na inače blatnom dijelu špilje foto: Vlado Božić

ni nogostupi i stube, a obojene su i sve metalne ograde i most. Na parkiralištu je postavljena nova obavještajna ploča i novi kiosk za prodaju ulaznica i suvenira.

U toku su radovi za dalje uređenje Donje špilje. Uređuje se staza do stuba niz koje se silazi u donji dio špilje. Te stube svakako treba zamijeniti novima jer bi se tek onda moglo vidjeti »Zdenac života« i druge poznate dijelove špilje, kao što su »Velike kamenice«, »Male kamenice«, »Vještčin šešir«, »Mamutova dvorana« i dr. Da bi se omogućilo posjećivanje i Gornje špilje potrebno je osim obnove puta i ra-

svjete u samoj špilji, osmisлити i provesti siguran put od Donje do Gornje špilje, jer treba prijeći željezničku prugu, koju se sada prelazi na neosiguranom (improviziranom) prijelazu, na vlastitu odgovornost.

Nadamo sa da će Park prirode uspjeti u svojim nastojanjima i uskoro osposobiti špilje u većoj dužini za posjet turista.

Obavijesti o posjeti špilji mogu se dobiti u upravi Parka u Gospiću u tel. 053 - 560 - 450 i fax. 053 - 560 - 451.

Vlado Božić

Novi postav speleogalerije posvećen Igoru Brzoi - Žanu

Na prijedlog Speleološke udruge »Estavela« (SUE) iz Kastva da se novi postav Speleogalerije posveti nedavno preminulom speleologu i fotografu Igoru Brzoi - Žanu, članovi SO HPD »Željezničar« prihvatili su to s velikim oduševljenjem i ponudili na izbor svu Žanovu fotografsku ostavštinu, poklonjenu SO-u. Članovi SUE došli su u Zagreb, odabrali fotografije i u petak 24. studenog 2006. upriličili svečano otvorenje novog postava svoje, već tradicionalne Speleogalerije.

Za tu priliku SUE je izdala letak (prospekt) o novom postavu Speleogalerije.

Iz Zagreba smo krenuli u dva auta: Kruna Zovko, Sunčana i Nenad Dado u jednom autu, a Vlado Božić - Boltek u drugom, koji je u Karlovcu poveo Hrvoja Cvitanovića. Uz malo neprilika zbog magle i kišice, svi smo se okupili navečer u Kastvu pred gradskom vijećnicom. Došao je i Žanov tata sa svojim bratom i njegovom suprugom. Članovi SUE lijepo su pripremili dvoranu vijećnice. U 20. 15 sati ušli smo u dvoranu i poslušali što je Boltek pričao o Žanu. On je sve lijepo sročio i posložio tako da su prisutni, u pola sata predavanja i uz dvadesetak dijapozitiva, mogli saznati tko je bio Žan i čime se bavio. O Žanu, kao profesionalnom fotografu (radio je u Povijesnom muzeju u Zagrebu) i aktivnom speleologu, više se može pročitati u prošlom broju ovog časopisa.

Nakon predavanja, prešlo je nas šezdesetak,

speleološka udruga
ESTAVELA
Kastav

speleo
GALERIJA

on je IGOR BRZOJA,
a sve oko njega je crno-bijeli svijet

TRAJANJE IZLOŽBE...studenj '06. – travanj '07.
RADNO VRIJEME...četvrtak...18:00 – 20:00

Dio postava izložbe

foto: Vlado Božić

koliko nas se skupilo u vijećnici, u klubske prostorije SUE razgledati izložbu Žanovih crno - bijelih fotografija, koju su pripremili Leticija Lindarić, Andrija Rubinić i Dalibor Reš, uz pomoć ostalih članova SUE. U sklopu izložbe bio je domjenak: pića i grickalice, pa je druženje potrajalo duboko u noć.

Žanov tata bio je jako zadovoljan izložbom jer je vidio da Žanove fotografije, negati-

vi i dijapozitivi, koje je ostavio članovima SO »Željezničar«, neće skupljati prašinu već će na ovaj način prikazivati čime se njegov sin bavio i što je stvorio.

Na žalost nas, koji smo došli u Kastav i htjeli ga razgledati, to nije bilo moguće zbog magle i kišice koja je padala stalno. Prespavali smo u svojim vrećama u klubskim prostorijama SUE. Sutradan, nakon kavice u obližnjem kafiću, posjetili smo Šparožnu špilju koja se nalazi sjeverno od Kastva u šumici Lužini. Nakon pola sata vožnje i pet minuta hoda, sve po magli i kišici, došli smo do špilje. Šparožna špilja duga je oko 600 m, a turistički je bila uređena i posjećivana još za Austro-ugarske. U špilji su nađeni ostaci špiljskog medvjeda. Cijela je špilja bogata sigastim ukrasima, stalagmitima i stalaktitima, a u najnižem dijelu špilje ima i lijepih kamenica. Podijelili smo se u dvije skupine, jedna je razgledala dio špilje opremljen užetima (potrebno penjanje i spuštanje), a druga dio u kojem su sagrađene stube za lakše prolaženje. Nakon dva sata razgledavanja okupili smo se pred špiljom i oprostili se od domaćina. Opet po magli uz kišicu, krenuli smo prema Zagrebu, a Kastavci prema Kastvu.

Kamenice u najnižem dijelu Šparožne špilje

foto: Vlado Božić

Nenad Dado – Gugi

Izložba »Tragom špiljskog medvjeda«

U Gradskome muzeju u Makarskoj održana je od 24. listopada do 1. prosinca 2006. izložba »Tragom špiljskog medvjeda - Paleontološki nalazi u biokovskim špiljama«. Osmislili je i postavili djelatnici Hrvatskoga prirodoslovnog muzeja iz Zagreba u suradnji s JU Park prirode Biokovo i Gradskim muzejom Makarska. Značajnu stručnu i tehničku pomoć pri postavljanju izložbe pružili su članovi HBSD-a.

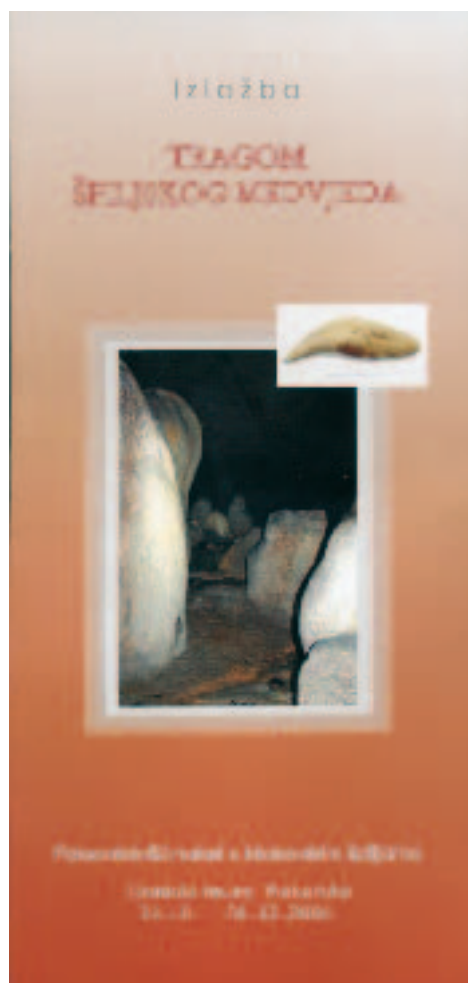
Na izložbi su prikazani rezultati dosadašnjih paleontoloških istraživanja na četiri biokovska lokaliteta: Dubci, Špilja Drinova II, Špilja Baba i Jujnovičeva špilja.

Dubci su poznati već duže vrijeme kao nalazište koštanih breča iz fosilne špilje otkrivene prilikom probijanja ceste Makarska - Zadvarje preko prijevoja Dubci. Prikupljeni paleontološki nalazi datiraju iz razdoblja donjeg pleistocena, točnije iz vremena kromejskog interglacijala, ali lokalitet još nije potpuno istražen.

Nalazi iz Špilje Drinova II prvenstveno su dobro sačuvani skeletni ostaci špiljskog medvjeda koje su u ovoj špilji otkrili članovi Hrvatskoga biospeleološkog društva. Poslije su, u okviru paleontoloških istraživanja Zavoda za paleontologiju i geologiju kvartara HAZU, u ovoj špilji otkriveni i ostaci drugih gornjopleistocenskih životinja.

Špilja Baba poznato je nalazište špiljskog medvjeda, otkriveno zahvaljujući Vilimu Šabiću iz Makarske. Prvotna istraživanja provedena 1974. godine vodio je paleontolog akademik Mirko Malez. Tada je ustanovljeno da se ovdje radi o tipičnoj medvjeđoj špilji. Kasnijim istraživanjima zagrebačkih paleontologa prikupljen je dodatni paleontološki materijal čiji je dio prezentiran na izložbi.

Na postojanje Jujnovičeve špilje upozorio je članove HBSD-a također V. Šabić. Prilikom biospeleoloških istraživanja za potrebe JU PP Biokovo, V. Jalžić je pronašao kremene artefakte (nožiće i strugala) koji pripadaju najstarijim svjedočanstvima boravka čovjeka na području Biokova. Tako je ova špilja postala i značajno arheološko nalazište.

Ovom izložbom na kojoj su, uz rezultate višegodišnjih paleontoloških istraživanja prikazani i atraktivni uzorci iz fundusa HPM-a i ZPGK - HAZU, izneseno je na svjetlo dana paleontološko bogatstvo koje u sebi kriju biokovske špilje.

Autori izložbe: Damir Lacković, Sanja Japundić, Katarina Krizmanić i Branko Jalžić

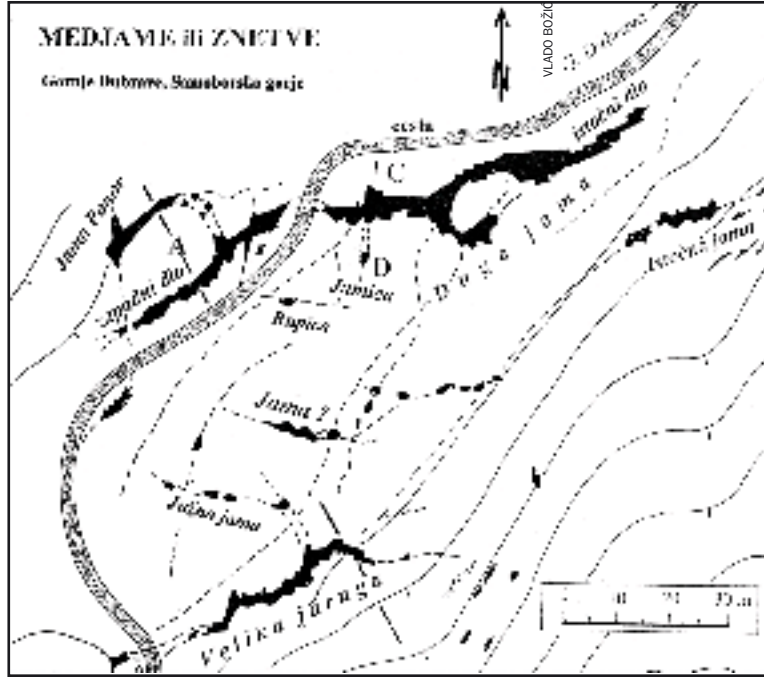
Stručna pomoć: Kazimir Miculinić, Vedran Jalžić, Snježana Mikulčić - Pavlaković i Darko Rukavina, tehnička pomoć: Helena Bilandžija i Marko Lukić, likovno oblikovanje postera i deplijana: Darija Čaleta

Branko Jalžić

Uspjelo čišćenje Medjama

Medjame ili Znetve, koje se sastoje od niza pukotinskih jama, nastale su, prema geologu i speleologu Hrvoju Malinaru, na način jedinstven u Hrvatskoj - potresom, odnosno seizmičkom djelatnošću u zemljinoj kori. Jame se nalaze oko 3 km sjeverozapadno od središta Samobora, kod

sela Gornje Dubrave. Područje na kojem se nalaze jame veliko je otprilike 150 x 100 m. Baš kroz samo središte tog područja prolazi cesta s koje su, tokom tridesetak godina, nesavjesni pojedinci u jame odlagali smeće i otpad. Tijekom vremena nakupilo se toliko smeća da je povremeno nadvisivalo rubove jama. Iako su jame povremeno čišćene, cijelo je područje postalo ilegalno odlagalište otpada, puno starih automobila, štednjaka, hladnjaka, madraca, ali i mehaničkog otpada iz mehaničkih i bravarskih radiona, klaoničkog otpada, crkotina i dr.

Skica područja Medjama i stanje Istočnog dijela Duge jame na dan 16. 12. 2005.
foto: Vlado Božić

su jame povremeno čišćene, cijelo je područje postalo ilegalno odlagalište otpada, puno starih automobila, štednjaka, hladnjaka, madraca, ali i mehaničkog otpada iz mehaničkih i bravarskih radiona, klaoničkog otpada, crkotina i dr.

O Medjamama, kao zanimljivoj kraškoj pojavi, kad jame još nisu bile zagađene, pisalo je u stručnoj literaturi više autora, npr. N. Reizer (1911.), Z. Dugački (1950) i M. Herak (1973), a kao o ugroženom području koje treba očistiti i zaštititi N. Buzjak (1994, 1997, 2005), F. Islamović (2005.) i H. Malinar (2006). Bilo je napisa i u dnevnoj štampi.

Vrijedna je bila akcija članova PD »Zagreb - Matiča« (Edo Hadžiselimović) i Speleološkog kluba »Samobor« (Nenad Buzjak) da se o onečišćenju obavijesti javnost i upozori na opasnost koja prijeti zarazom organiziranjem stručnih skupova u Zagrebu, Samoboru i Bregani. Rezultat toga bila je, početkom 2006., izrada projekta sanacije koji je izradila zagrebačka firma Uniprojekt, na temelju dostupnih podataka o veličini jama i pretposta-

vljenoj količini otpada u njima. Čišćenje jama obavljeno je sredinom studenog 2006. i trajalo je tri tjedna. U čišćenju su sudjelovali samoborsko poduzeće »Komunalac« sa svojom mehanizacijom i članovi GSS-a iz Ogulina. Gorski spašavatelji sudjelovali su u vađenju otpada iz veće dubine, za što je bila potrebna njihova oprema i stručnost. Akciju su financirali općina Samobor i Fond za zaštitu prirode. Izvađeno je oko 500 kubičnih metara otpada. Treba naglasiti da je izvađen sav otpad do kojega je bilo moguće doći te da sada nema vidljivog otpada ni u jamama ni i u njihovoj okolici.

Nažalost, jame nisu očišćene do kraja. Prema dimenzijama jama, poznatim od prije tridesetak i više godina (istraživali su ih zagrebački i samoborski speleolozi), vidljivo je da su jame zatrpane i prirodnim materijalom - zemljom, kamenjem, granjem i lišćem. Dubine jama nisu

više onakve kakve su bile prije. Za to je najbolji primjer Duge jame (njen Istočni i Zapadni dio) koja je nekad bila duboka 15 - 18 m, a sada je duboka najviše 4 - 5 m. No, važno je da se sada smeće i otpad više ne vide. Najljepša je ostala Velika jaruga, koja je očišćena do dubine od 7 - 8 metara. Sve jame, iz kojih je izvađen otpad, sada su okružene plastičnim crveno - bijelim trakama.

Ostaje pitanje kako jame zaštititi od daljnjeg zagađenja, jer im je potrebna i pravna i fizička zaštita. Dobro bi bilo jame proglašiti geomorfološkim spomenikom prirode, cestu kroz područje Medjama zatvoriti i provesti je izvan njega, područje ograditi i postaviti obavesne ploče. Ovo bi se područje lijepo uklapalo u neku poučnu stazu kroz okolicu Samobora.

Vlado Božić

Stanje Istočnog dijela Duge jame na dan 20. 12. 2005.

foto: Vlado Božić